

Protestantse
Kerk

Inrichting van de Ruimte voor Woord en Geest (LWK 26-01)

Tussenrapportage generale synode 13 februari 2026

Heroverweging rechtspositie kerkelijk werker nieuwe stijl;

Commissie begeleiding en monitoring;

Werkgroep 'uitwerking Geroepen door Christus';

Aanpassing projectorganisatie;

*Varia stand van zaken: convenant kerk en opleidingen – profielen –
hulpmiddel – eerste groep pastores – singuliere gaven.*

Inhoudsopgave

- A. Inleidende samenvatting
- B. Ter besluitvorming: heroverweging rechtspositie kerkelijk werker nieuwe stijl
 - Inleidend
 - Voorstel
 - Overwegingen
 - Tegenwicht
 - Aanvullende voorstellen: overgangsrecht
- C. Addendum op Plan van Aanpak
 - 1. Ter instemming: commissie begeleiding en monitoring
 - 2. Ter instemming: werkgroep 'uitwerking Geroepen door Christus'
 - 3. Ter kennisgeving: aanpassing projectorganisatie
- D. Ter kennisgeving: varia stand van zaken
 - 1. Convenant kerk en opleidingen
 - 2. Profielen
 - 3. Hulpmiddel
 - 4. Eerste groep pastores
 - 5. Singuliere gaven

A. Inleidende samenvatting

In deze tussenrapportage worden ontwikkelingen besproken rondom de uitvoering van *Ruimte voor Woord en Geest*, het eindrapport *Ambtsvisie*:

1. Heroverweging rechtspositie kerkelijk werker nieuwe stijl (par. B)

Na ontvangst van een extern juridisch advies (Prof. Boot) en interne adviezen van TGO, GCB en GCKO wordt voorgesteld het synodebesluit van 21 juni 2024 aan te passen. De kern: de **kerkelijk werker nieuwe stijl krijgt geen kerkelijke rechtspositie**, maar een **civielrechtelijke**. Tegelijkertijd wordt voorgesteld om binnen het civielrechtelijke kader verbeteringen aan te brengen en mobiliteit tussen profielen te ondersteunen.

2. Commissie begeleiding & monitoring (par. C1)

Er wordt voorgesteld een commissie in te stellen die de implementatie van *Ruimte voor Woord en Geest* volgt, ook na afronding van het project. Deze commissie heeft een **adviserende, niet-besluitvormende** rol en is bedoeld als een blijvend platform voor overleg tussen kerk, opleidingen en beroepsgroepen.

3. Werkgroep 'Uitwerking Geroepen door Christus' (par. C2)

Op basis van synodebesluiten in november 2025 wordt een werkgroep ingesteld die de betekenis van *Geroepen door Christus* verder uitwerkt, met name rond ordinatie en ambtelijke inbedding van de kerkelijk werker nieuwe stijl. De werkgroep start in april 2026 en rapporteert in april 2027.

4. Aanpassing projectorganisatie (par C3)

De projectorganisatie is vereenvoudigd en versterkt met korte, directe lijnen naar moderamen en directieteam, omdat de complexiteit van het project toeneemt en de eerdere structuur te veel lagen kent.

5. Varia (overige onderwerpen, par. D)

- **Convenant kerk en opleidingen:** verdere uitwerking van een samenwerkingsovereenkomst tussen kerk en opleidingen, met afspraken over o.a. werving, opleiding, kwaliteit en EVC.
- **Profielen:** profielen worden nog verfijnd, met nadruk op het onderscheid tussen predikant en predikant-pastor.
- **Hulpmiddel:** pilotfase in zes gemeenten; eindrapportage verwacht in april 2026.
- **Eerste groep pastores:** ongeveer 95 kerkelijk werkers/pioniers komen als eerste in aanmerking voor toelating tot predikant-pastor; toelating tot het ambt wordt in 2026–2027 voorbereid.
- **Singuliere gaven:** nieuwe aanvragen worden primair via EVC behandeld; uitzonderingen blijven mogelijk bij bijzondere roeping.

Januari 2026

Arie van der Maas, projectleider

B. Heroverweging rechtspositie kerkelijk werker nieuwe stijl

Inleidend

Tijdens de generale synode van 14 november jl. deelde de projectleider, in zijn mondelinge inleiding bij de bespreking van de tussenrapportage *Werkpakket 5 – het hulpmiddel*, het volgende mee:

Het tweede gevraagde externe advies brengt wat meer complicaties met zich mee. Ook dit advies is nog maar zeer recent uitgebracht maar we menen dit toch nu al met u te moeten delen om ook op dit punt u zo direct mogelijk te informeren. Dit gaat over de kerkelijke rechtspositie van alle drie de profielen. Er ontstonden in de achterliggende maanden opnieuw twijfels, zowel vanuit kerkrechtelijk als arbeidsrechtelijk perspectief, of het toch wel goed en verstandig zou zijn om de kerkelijk werker nieuwe stijl onder te brengen in een kerkelijke rechtspositie. Het advies is eigenlijk klip en klaar: doe het niet. De belangrijkste achtergrond van het advies is de aanwijsbare tendens in het civiele arbeidsrecht naar een verplicht werknemerschap. Op basis van het eigen statuut van de kerk zal de kerkelijke rechtspositie van predikant en predikant-pastor vooralsnog verdedigbaar blijven zo is de verwachting maar voor andere functies is het niet verstandig dit voor de toekomst zo te gaan regelen. Dit advies gaat dus in tegen uw besluit als synode van 21 juni vorig jaar. De consequenties ervan konden we niet in een week tijd goed uitgewerkt aan u voorleggen. We komen daar zo spoedig mogelijk op terug. We zeggen toe daarbij zo goed mogelijk te onderzoeken hoe een van de oorspronkelijke doelstellingen, namelijk het verbeteren van de rechtspositie van de HBO theoloog, dan langs andere, civielrechtelijke weg wel gehaald kan worden. We zien mogelijkheden maar ik wil daar nu vandaag echt nog niet nader op ingaan. Ik hoop dat u daar begrip voor heeft.

Het advies is mondeling uitgebracht door arbeidsrechtdeskundige Prof. Gerrard Boot aan mr. G. de Jong van de afdeling juridische zaken op maandag 3 november. Prof. Boot is hoogleraar arbeidsrecht aan de Universiteit Leiden, raadsheer bij het gerechtshof Amsterdam en voormalig lid van de toenmalige Adviescommissie Rechtspositie binnen de kerk. Het mondelinge advies van 3 november 2025 bevestigde een eerder advies van 6 oktober 2023.

Na deze bevestiging heeft de projectleider gerapporteerd aan het moderamen. Vanuit dat overleg is een voorlopige standpuntbepaling ingenomen en besloten advies te vragen aan drie organen: het Tijdelijk Georganiseerd Overleg (TGO), het Generale College voor Behandeling Beheerszaken (GCBB) en het Generale College voor de Kerkorde (GCKO). Het TGO is tevens gevraagd advies uit te brengen over de mogelijkheid de rechtspositie van de kerkelijk werker nieuwe stijl te verbeteren, indien deze civielrechtelijk zou worden geregeld.

Ter informatie zijn bij deze tussenrapportage de volgende documenten toegevoegd:

1. Rapport van de werkgroep Rechtspositie, dd. 21 december 2023
2. Reactie van Prof. Boot, dd. 6 oktober 2023 op een conceptversie van dit rapport
3. Adviesaanvraag dd. 17 oktober 2025 aan Prof. Boot
4. Notitie met adviesaanvraag aan TGO, GCBB en GCKO, dd. 4 december 2025
5. Advies TGO, dd. 20 januari 2026
6. Advies GCBB, dd. 9 januari 2026
7. Advies GCKO, dd. 9 januari 2026

De synode wordt geadviseerd eerst document 4, de notitie met adviesaanvraag, door te nemen. Het overzicht van verdere ontwikkelingen wordt in deze tussenrapportage niet herhaald.

Voorstel

In lijn met de hoofdlijnen van de adviezen van prof. Boot, het TGO, de GCBP en de GCKO stelt de projectleiding voor het synodebesluit van 21 juni 2024 zodanig aan te passen dat de arbeidsrechtelijke positie van de kerkelijk werker nieuwe stijl bij de implementatie van *Ruimte voor Woord en Geest* alsnog civielrechtelijk wordt geregeld. Aan dit voorstel liggen, mede vanuit de adviezen, de volgende overwegingen ten grondslag.

Overwegingen

1. Volgens prof. Boot kan de kerkelijke rechtspositie op dit moment het best worden gewaarborgd voor hen *aan wie de Woordverkondiging is toevertrouwd*. In de nieuwe driedeling van profielen — predikant, predikant–pastor en kerkelijk werker nieuwe stijl — is de Woordverkondiging toevertrouwd aan predikanten en predikant–pastores. Eventuele toekomstige besluitvorming over het toekennen van preekconsent aan kerkelijk werkers nieuwe stijl zal bovendien een kan-bepaling betreffen en dus niet voor alle kerkelijk werkers gelden.
2. Hetzelfde geldt voor de ambtelijke positionering van de kerkelijk werker nieuwe stijl, die door de werkgroep *Uitwerking Geroepen door Christus* nader zal worden onderzocht. In het huidige stelsel is het bekleden van het ambt van ouderling of diaken voor kerkelijk werkers een kan-bepaling. Gelet op de kerkelijke veelkleurigheid verdient het aanbeveling om ook in de toekomst niet alle kerkelijk werkers nieuwe stijl ‘verplicht’ in een ambt te bevestigen ter onderbouwing van hun rechtspositie.
3. Het is van belang de drie profielen helder en onderscheidend te positioneren: predikant, predikant–pastor en kerkelijk werker nieuwe stijl. Het toekennen van extra ambtelijke of preekbevoegdheden aan de kerkelijk werker nieuwe stijl zou het zelfstandige profiel van de pastor kunnen ondergraven, terwijl juist dit profiel is bedoeld als de primaire route voor een betere kerkelijke inbedding van de hbo-theoloog. Hierop is ook gewezen in het document *Reactie documenten GCKO* van de projectleiding ten behoeve van de synode van 15 november jl. Bovendien, ook indien dergelijke bevoegdheden via kerkordelijke kan-bepalingen zouden worden toegevoegd, dragen zij onvoldoende bij aan het primaire profiel en bieden zij geen solide grondslag voor een kerkelijke rechtspositie.
4. In het verlengde hiervan wordt aan de werkgroep *Uitwerking Geroepen door Christus* (zie onder C2) meegegeven — zoals ook ingebracht in de synode van 15 november 2025 — om bij verdere geestelijke of ambtelijke inbedding van de kerkelijk werker nieuwe stijl (bijvoorbeeld in de vorm van een vierde ambt) het zogenoemde *regeerambt* (stemhebbend lidmaatschap van de kerkenraad) buiten beschouwing te laten.
5. Eveneens tegen deze achtergrond wordt voorgesteld het preekconsent voor de kerkelijk werker nieuwe stijl alsnog, zoals bedoeld in *Ruimte voor Woord en Geest*, te beperken tot een leerconsent via de opleidingen, in voortzetting van de synodebespreking van 15 november jl. Voor huidige kerkelijk werkers wordt ruimhartig overgangsrecht aanbevolen, zowel in het belang van de kerk als van de betrokken werkers. Een beleidsvoorstel hiertoe volgt hieronder; de precieze kerkordelijke formulering wordt vanzelfsprekend aan het generale college voor de Kerkorde overgelaten.
6. Ten slotte is er — onder meer vanuit de BCKP (Beleidscommissie Centrale Kas Predikantstraktementen) — op gewezen dat een overgang van een gehele groep werkers van een civielrechtelijke naar een kerkrechtelijke rechtspositie niet zonder risico’s zou zijn. Een dergelijke overgang kan uiteenlopende harmonisatievraagstukken oproepen. Daarbij moet bijvoorbeeld worden gedacht aan mogelijke gevolgen voor bestaande afspraken

rond pensioenregelingen voor predikanten, waaronder in de toekomst ook de predikant-pastores zullen vallen.

Tegenwicht

Met de keuze om voor de kerkelijk werker nieuwe stijl alsnog uit te gaan van een civielrechtelijke rechtspositie wordt op bepaalde punten ook ingeleverd. Het is daarom van belang hier bewust tegenwicht aan te bieden.

7. Zoals uit het advies van het TGO blijkt, is het mogelijk om ook binnen een civielrechtelijk kader verbeteringen aan te brengen in de regeling van de rechtspositie. Daarbij kan onder meer worden gedacht aan vormen van een vorm van bovenplaatselijk toezicht en aan een omslagregeling. Zie hiervoor het bijgevoegde advies van TGO onder paragraaf 3.
8. De mobiliteit tussen de verschillende profielen wordt door deze keuze niet vanzelf bevorderd. Het verdient daarom aanbeveling nader te onderzoeken welk aanvullend beleid deze mobiliteit alsnog kan ondersteunen.
9. Een gewenste ontwikkeling richting een *gezamenlijk beleefde verbondenheid* van geroepen — van kerkelijk werker tot gepromoveerde, van NLQF-niveau 5 tot 8 — blijft van groot belang. Zij draagt bij aan wederzijds respect en schept ruimte voor gezamenlijke 'spiritual formation', doorlopende theologische leerwegen en een gedeeld kerkelijk verantwoordelijkheidsbesef. Juist nu niet alle werkers onder één rechtspositie regeling gaan vallen, vraagt dit om extra inzet.

Aanvullende voorstellen en overgangsrecht

10. In reactie op vragen in het advies van de GCKO (punt 9) met betrekking tot predikanten in algemene dienst (werkzaam op basis van een arbeidsovereenkomst) wordt voorgesteld deze groep vooralsnog niet onder te brengen in de regelingen voor kerkelijke rechtspositie. Prioriteit heeft het zorgvuldig en zonder onnodige risico's regelen van de kerkelijke rechtspositie van de predikant–pastor en de verbeterde civielrechtelijke rechtspositie van de kerkelijk werker nieuwe stijl.
11. Naar aanleiding van punt 11 in het advies van de GCKO wordt voorgesteld de kleine synode te verzoeken het besluit van 26 september 2025 aan te vullen, in die zin dat het ingestelde tijdelijke overleg functioneert als een commissie van de kleine synode, met als beoogde einddatum 31 december 2026. Daarna kunnen het reguliere GOP en GOM de door het TGO voorbereide besluitvorming over de uitvoeringsbepalingen voor de rechtspositie van predikant, predikant–pastor en kerkelijk werker nieuwe stijl ter hand nemen.
12. Huidige kerkelijk werkers die bij inwerkingtreding van de nieuwe regelingen (verwacht: 1 juli 2027) staan ingeschreven in het register en zijn bevestigd als diaken of ouderling, behouden deze ambtelijke positie zolang hun arbeidsovereenkomst loopt, ook bij verlenging daarvan. Bij aanstelling in een andere gemeente of werkplek kan opnieuw verkiezing tot ambtsdrager plaatsvinden, indien gewenst door kerkelijk werker en gemeente. Bij de implementatie van voorstellen van de werkgroep *Uitwerking Geroepen door Christus* zal worden gezien of nieuwe aanstellingen onder dit overgangsrecht een andere ambtelijke invulling krijgen.
13. In aansluiting bij eerdere pleidooien en besluiten van de synode (onder meer in *Ruimte voor Woord en Geest* en het besluit van 14 april 2025) wordt voorgesteld de preekconsenten van huidige kerkelijk werkers bij inwerkingtreding van de nieuwe regelingen (verwacht: 1 juli 2027) landelijk en voor onbepaalde tijd geldig te verklaren. Dit

geldt ook indien zij na die datum tijdelijk geen arbeidsovereenkomst hebben en/of niet langer als ambtsdrager aan een gemeente verbonden zijn. Voorwaarde is dat zij ingeschreven blijven in het register van kerkelijk werkers en via permanente educatie exegetisch, homiletisch en liturgisch bijgeschoold blijven.

Het GCKO zal worden verzocht op basis van bovenstaande uitgangspunten voorstellen te formuleren ten behoeve van behandeling in de synode van april 2026.

C. Addendum op Plan van Aanpak

Het Plan van Aanpak 'De inrichting van de Ruimte voor Woord en Geest' (dd 13 maart 2025) is op 14 april 2025 in de generale synode besproken. De ontwikkeling van het project heeft - mede naar aanleiding van besprekingen in begeleidingscommissie, moderamen en/ of generale synode – geleid tot aanpassing of aanvulling op een drietal onderwerpen.

1. Commissie begeleiding en monitoring

In paragraaf B1 is de commissie begeleiding & monitoring reeds besproken, voor zover het haar rol betreft tijdens het tweede deel van het project *Inrichting van de Ruimte voor Woord en Geest*. De opdracht van de commissie reikt echter verder dan deze fase. Zo mogelijk kan de commissie ontwikkelen tot **een permanent platform waar de kerk (primair gerepresenteerd door een groep werkers uit de praktijk maar ook vanuit de kerk (ambtelijke lijn en dienstenorganisatie), de beroepsgroepen en de opleidingen met elkaar spreken.**

Om de context en continuïteit duidelijk te maken, herinneren wij aan de beschrijving van de commissie in de tussenrapportage *Werkpakket 5*, die op 14 november 2025 in de generale synode is behandeld:

Wij stellen voor dat de synode in de loop van 2026 een 'commissie van begeleiding en monitoring' instelt. Deze commissie kan de werking en effecten van Ruimte voor Woord en Geest volgen, inclusief onbedoelde neveneffecten, en aanbevelingen doen aan kerk en opleidingen om bij te sturen waar nodig. Zo'n commissie kan bovendien voorzien in een bredere behoefte die in de gesprekken van de afgelopen maanden naar voren kwam: het verlangen naar een structureel en breed overleg tussen beroepsgroepen, kerk en opleidingen. In zo'n overleg kunnen thema's rond het werk van predikanten, pastores en kerkelijk werkers blijvend gedeeld en gezamenlijk ontwikkeld worden. Ook verdere bezinning op beroeps- en functieprofielen kan daarin een plaats vinden, omdat zulke profielen altijd opnieuw onderhoud en vernieuwing vragen.

Inhoudelijke opgave:

De kerk heeft in opeenvolgende rapporten, waaronder *Geroepen door Christus* en *Ruimte voor Woord en Geest*, haar ambtsvisie en de beroepsprofielen van kerkelijk werker, pastor en predikant verwoord. Daarmee neemt zij haar eerste en eigen verantwoordelijkheid voor de inrichting van het ambt en de bediening in de kerk. De verdere uitwerking van *Ruimte voor Woord en Geest* – onder meer in functieprofielen en in kerkordelijke en rechtspositionele regelingen – vormt een belangrijk referentiekader voor de inrichting van het werk van werkers in de kerk met het oog op de beoogde ingangsdatum van 1 juli 2027.

Het opleiden tot bekwame werkers voor de kerk is op dit moment toevertrouwd aan de theologische opleidingen aan de CHE, CHW en PThU. Het behartigen van de belangen van werkers in de kerk ligt bij de beroepsverenigingen en vakbonden, thans BNP, CNV en RMU. Deze onderscheiden verantwoordelijkheden vragen om een zorgvuldige afstemming en een gedeeld besef van gezamenlijke roeping.

Een goede samenwerking en heldere verantwoordelijkheidsdeling tussen kerk, opleidingen en beroepsverenigingen is van vitaal belang met het oog op het gezamenlijke doel: zorg dragen voor voldoende geschikte en duurzaam bekwame werkers in de kerk. Daarbij gaat het zowel om aantallen of structuren, als om een voortdurend beraad over de geestelijke en professionele invulling van ambt en bediening in kerk en gemeente.

De ambitie is om in gezamenlijkheid te werken aan geestelijke vorming (*spiritual formation*), theologische toerusting en kerkelijke communaliteit en verantwoordelijkheid. Het is de primaire opdracht van de kerk – beleidsmatig en inhoudelijk ondersteund door deze commissie – om mensen die door Christus geroepen zijn:

1. geestelijk te vormen,
2. te begeleiden in een theologische leer- en vormingsweg die levenslang is, stimuleert tot ontwikkeling en doorgroei, en ruimte laat voor differentiatie,
3. te wortelen in kerkelijke verbondenheid en verantwoordelijkheid: een besef van gezamenlijkheid binnen de beroepsgroep, in de regio of classis en in de landelijke kerk.

Geregeld overleg tussen de aangewezen opleidingen (op dit moment CHE, CHW en PThU), de beroepsverenigingen en de kerk is daarbij noodzakelijk om opleidingsprofielen en opleidingsprogramma's actueel te houden en om recht te blijven doen aan de intenties en richting van de genoemde rapporten.

Inrichting:

Van wezenlijk belang is dat de commissie van meet af aan wordt ingericht als een beleidsmatig, inhoudelijk ondersteunend gremium. Het 'motorblok' van de commissie bestaat uit praktijkvertegenwoordigers: beroepsbeoefenaars en anderen die geworteld zijn in, en zicht hebben op, de dagelijkse praktijk van gemeente en kerk.

Daarmee ondersteunend verbonden zijn vertegenwoordigers van opleidingen, beroepsverenigingen en kerk (ambtelijke lijn en dienstenorganisatie) gepositioneerd. Deze opzet maakt het mogelijk dat de commissie – plenair en waar nodig in deeltafels – daadwerkelijk dienstbaar kan zijn aan de hierboven geschetste inhoudelijke opgave. Zij kan haar werk verrichten vanuit de hierna te beschrijven taken en werkwijze.

Taken:

Gedurende het project zie onder C3

Na het project:

- *Borging van implementatie*
 1. Volgen of de vastgestelde procedures, werkprocessen en bijbehorende dienstverlening in de praktijk functioneren.
 2. Signaleren van onbedoelde neveneffecten en de evaluatie daarvan.
 3. Signaleren van knelpunten bij toepassing in de organisatie of kerkelijke praktijk.
- *Advies bij vervolgonwikkeling*
 1. Ondersteunen bij beleidsmatige of organisatorische aanpassingen die voortvloeien uit de implementatie.
 2. Adviseren over mogelijke bijsturingen of verdergaande ontwikkeling van beleid op het terrein van roeping, opleiding, begeleiding of ondersteuning van werkers.
- *Continue evaluatie en rapportage*

1. Periodieke rapportage aan moderamen over effecten, knelpunten en aanbevelingen.
2. Bij behoefte kan de commissie ad hoc gevraagd advies geven over urgente vraagstukken.

Werkwijze:

De in te stellen commissie zal zijn werkzaamheden z.s.m. na installatie in 2026 aanvangen en (een aantal jaren of permanent) doorwerken na de inwerkingtreding op 1 juli 2027.

- *Vergaderfrequentie (indicatief) tijdens project:* één keer fysiek per kwartaal, plus ad hoc (wellicht online) overleg bij urgente kwesties.
- *Vergaderfrequentie na project:* twee a drie keer per jaar, met mogelijkheid tot ad hoc bijeenkomsten bij belangrijke issues.
- *Rapportages:* korte, bondige schriftelijke adviezen aan moderamen, eventueel met aanbevelingen aan directie of projectleiding.
- *Coördinatie – integratie:* In de werkwijze van de commissie kan worden verkend of bestaande overleggen tussen de kerk (ambtelijk en dienstenorganisatie) en opleidingen en beroepsgroepen — met uitzondering van de georganiseerde overleggen in het kader van GR 5 en 6 — aan de commissie kunnen worden verbonden, bijvoorbeeld als werkgroepen of als terugkerende agendathema's.

Samenstelling:

Deelnemers vanuit de kerk/ kerngroep, bestaande uit:

1. Zes tot acht praktijkvertegenwoordigers/ beroepsbeoefenaars (benoemd door moderamen voor vier bv vier jaar): een of enkele studenten, predikanten, pastores, kerkelijk werkers en een pionier;
2. Twee tot vier voorzitters of andere vertegenwoordigers van kerkenraden (benoemd door moderamen voor bv vier jaar);
3. Twee classispredikanten, kennis en ervaring vanuit classes en gemeenten;
4. Twee leden vanuit moderamen en/ of synode;
5. Voorzitter uit kerngroep of toegevoegd;

Deelnemers vanuit de partnerorganisaties:

6. 1 of 2 vertegenwoordigers van de verschillende opleidingen;
7. 1 of 2 vertegenwoordigers van de verschillende georganiseerde beroepsgroepen;
8. Faciliterende ondersteuning vanuit de dienstenorganisatie zowel op inhoud/ expertise als proces waaronder voor de projectperiode de projectleider als adviserend lid.

Volgens bovenstaand voorstel is de commissie breed en evenwichtig samengesteld. Daarbij is het nadeel van de relatief grote omvang mee afgewogen. Indien de generale synode instemt met het instellen van deze commissie, zal het moderamen — in overleg met de projectleider en de beoogd onafhankelijk voorzitter — overgaan tot de verdere uitwerking, personele samenstelling en benoeming van de commissie. De synode wordt hierover geïnformeerd op het moment dat de commissie haar werkzaamheden aanvangt.

2. Werkgroep ‘uitwerking Geroepen door Christus’

Tijdens de generale synode van 15 november jl. werd op initiatief van het generale college voor de kerkorde (GCKO) onder meer gesproken over het begrip *ordinatie*. Het GCKO uitte onderbouwde bedenkingen bij het opnemen van dit begrip in de kerkorde, indien het op dit moment niet verder zou gaan dan een vervanging van het begrip ‘bevestiging’. Vanuit het moderamen werd echter ingebracht dat *ordinatie* een wezenlijk onderdeel is van de koers die de synode met het rapport *Geroepen door Christus* heeft ingezet.

De synode concludeerde met het moderamen dat het begrip *ordinatie* nog onvoldoende is doordacht, onder andere wat betreft:

- de betekenis voor ambtsspiritualiteit;
- de onderlinge verbondenheid van predikanten, pastores en kerkelijk werkers;
- vernieuwing van kerkelijke praktijken;
- de theologische identiteit van de pastor/predikant/ kerkelijk werker in een geseculariseerde cultuur.

De synode besloot in te stemmen met het voorstel van het GCKO om *ordinatie* voorlopig niet bij het komende pakket wijzigingen in het kader van *Ruimte voor Woord en Geest* (april 2026) kerkordelijk te verankeren. In een later stadium kan hierop nader worden teruggekomen, na zorgvuldige bezinning op mogelijke verdere uitwerking van het rapport *Geroepen door Christus*. Tijdens de synode werd aanbevolen hierbij ook de al dan niet ambtelijke inbedding van de kerkelijk werker nieuwe stijl te betrekken. Daarbij kan de optie van het zogenaamde ‘vierde ambt’ worden overwogen, met de suggestie het ‘regeerambt’ daar niet bij te betrekken.

Op basis van deze uitkomst hebben projectleiding en moderamen een voorstel opgesteld voor de instelling van een werkgroep *Uitwerking Geroepen door Christus*. De werkgroep zal breder worden samengesteld dan alleen project en GCKO. Vertegenwoordigers van relevante colleges (geschiktheid, toelating, singuliere gaven), opleidingen (WO en HBO), synode, moderamen, project en praktijkwerkers (predikant, pastor, kerkelijk werker) zullen worden gevraagd deel te nemen. Moderamen en projectleiding zijn inmiddels gestart met het opstellen van een groslijst van gekwalificeerde personen uit de breedte van kerk en theologie en het benaderen van een voorzitter.

De werkzaamheden van de werkgroep zijn gepland te starten in april 2026. De groep zal worden gevraagd een advies met concrete aanbevelingen en voorstellen te presenteren aan de generale synode in april 2027. Het lijkt wenselijk in een jaar tijd 4 – 5 keer plenair samen te komen met daarbij mogelijk enkele tussentijdse werkbijeenkomsten van sommige leden in sub-groepjes.

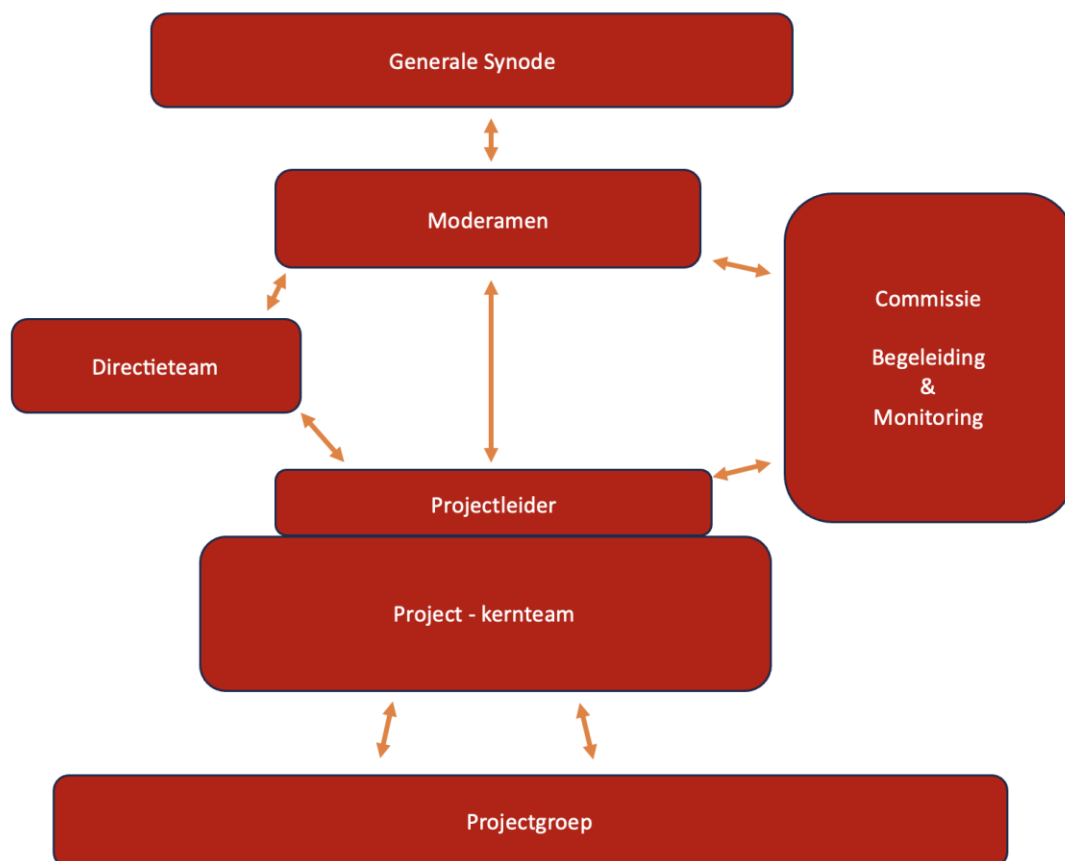
3. Aanpassing projectorganisatie

In het *Plan van Aanpak* van maart 2025 is de projectorganisatie beschreven, zoals voorbereid in het derde kwartaal van 2024. Conform het synodebesluit van 21 juni 2024 maakte daarvan een begeleidingscommissie deel uit, ingesteld door de directie van de dienstenorganisatie onder voorzitterschap van de clustermanager Begeleiding & Ontwikkeling, voornamelijk ingevuld met teamleiders. Na de aanstelling van de projectleider is op diens voorstel de preses van de generale synode toegevoegd om een directe verbinding met de ambtelijke lijn te waarborgen. Eveneens na de zomer van 2024 is een projectteam gevormd, bestaande uit medewerkers van de dienstenorganisatie met diverse expertise, die deels vrijgemaakt zijn voor het project. Ter ondersteuning van begeleidingscommissie, projectteam en projectleider zijn begin 2025 drie adviseurs benoemd.

Het eerste projectjaar heeft concrete resultaten opgeleverd. De planning is met één kwartaal verlengd, niet door vertraging maar door extra tijd voor overwegingen en voorlichting. Hierdoor verschuift de tweede lezing van de kerkordevoorstellen van november 2026 naar april 2027. Naast deze positieve resultaten zijn er enkele redenen om de projectorganisatie te herzien:

1. De projectstructuur kende veel gremia en afstemmingsmomenten (projectteam – begeleidingscommissie – directieteam – bestuur – moderamen), met tijdrovende interne afstemming en onvoldoende wendbaarheid.
2. De verwachting dat het projectteam gezamenlijk tot standpuntbepaling over de gehele inhoud zou komen, bleek in de praktijk niet haalbaar.
3. Persoonlijke omstandigheden zoals ziekte, pensionering en overbelasting maakten de samenstelling van het projectteam kwetsbaar.
4. In de tweede helft van het project zal het aantal vraagstukken dat directe afstemming met het moderamen en het directieteam vereist toenemen, bijvoorbeeld bij werkprocessen, overleg met colleges en opleidingen en organisatorische gevolgen voor de dienstenorganisatie.

Deze overwegingen hebben geleid tot een aanpassing van de projectorganisatie die is voorbereid door middel van individuele consultaties met de leden van het projectteam en meerdere besprekingen in zowel het projectteam, begeleidingscommissie en moderamen. De projectorganisatie wordt vereenvoudigd en zodanig ingericht dat de projectleider korte en directe lijnen heeft met zowel het moderamen als het directieteam van de dienstenorganisatie.

Toelichting op verantwoordelijkheden en rollen

De generale synode stelt de kaders vast, behandelt de rapportages en neemt de besluiten. Het moderamen fungeert als inhoudelijk opdrachtgever van het project en ontvangt daartoe adviezen en rapportages van de projectleider, evenals adviezen van de commissie begeleiding & monitoring. Het directieteam is verantwoordelijk voor de financiële aspecten, de inhoudelijke ondersteuning en de organisatorische consequenties van het project en wordt hierover door de projectleider geïnformeerd.

De projectleider Inrichting Ruimte voor Woord en Geest is eindverantwoordelijk voor de uitvoering van het project. Hij rapporteert inhoudelijk aan het moderamen en de synode, en ten aanzien van financiën en organisatie aan het directieteam. De projectleider werkt nauw samen met het project-kernteam.

Het project-kernteam ondersteunt de projectleider door inhoudelijke sparring, voortgangsbewaking per werkpakket, voorbereiding van besluitvorming richting moderamen en synode, en signalering van knelpunten en risico's. Het kernteam bestaat uit de projectleider (voorzitter) en medewerkers van de dienstenorganisatie met relevante expertise en sleutelrollen, aangevuld met agendaleden waar nodig. Het kernteam vergadert maandelijks of vaker indien nodig en geeft mede inhoudelijke sturing aan het project.

De projectgroep bestaat uit overige medewerkers van de dienstenorganisatie die bijdragen aan de uitvoering van de verschillende werkpakketten. Zij leveren inhoudelijke expertise en delen die onder andere door onderlinge consultatie, maar hebben geen formele besluitvormingsrol.

De commissie begeleiding & monitoring heeft een onafhankelijke, adviserende positie. Zij begeleidt het proces in de tweede helft van het project, monitort de implementatie — ook na afronding — en adviseert het moderamen over voortgang, samenhang en borging. De commissie is niet uitvoerend of besluitvormend, maar functioneert op enige afstand ten dienste van reflectie, continuïteit en verdere doorontwikkeling.

D. Varia

1. Convenant kerk en opleidingen

In het document *Reactie documenten GCKO* voor de synode van 15 november jl. is onder punt 1.8 de gedachte van een convenant tussen kerk en opleidingen geïntroduceerd: een overeenkomst tussen de drie opleidingsinstituten en de kerk, bijvoorbeeld voor een periode van vijf jaar. Binnen zo'n afgebakende termijn kan, lerend en bijstellend, gewerkt worden aan de verdere inrichting en – waar wenselijk – aan een eenvoudiger en mogelijk kerkordelijke borging van afspraken.

Vanuit de synode zijn vragen gesteld over de inhoud, reikwijdte en strekking van een dergelijk convenant, met het verzoek hierover in een volgende synode te rapporteren. Inmiddels kan worden gemeld dat het convenant, na eerdere bespreking binnen de subprojectwerkgroepen van werkpakketten 1, 2 en 3, op 18 december jl. onderwerp van gesprek is geweest in een overleg tussen het moderamen, de PThU en de projectleiding. In januari zal dit ook bilateraal worden besproken met de andere onderwijsinstellingen.

In het eerste kwartaal van 2026 wordt verder gewerkt aan dit convenant (voorlopige werktitel). Het gaat om een samenhangende set van afspraken waarmee – zowel tussen kerk en opleidingen als tussen de opleidingen onderling – de samenwerking in de eerste jaren van de implementatie van *Ruimte voor Woord en Geest* vorm krijgt. Daarbij gaat het onder meer om opleidingsroutes, werving, geschiktheid en toelating, kwaliteitsborging en EVC-procedures. Het convenant beoogt zo een gedragen kader te bieden voor gezamenlijke verantwoordelijkheid in deze cruciale overgangsfase.

2. Profielen

De profielen die in de tussenrapportage van werkpakket 5 tijdens de synode van 14 november jl. zijn gepresenteerd, worden in de komende maanden op enkele onderdelen nog beperkt bijgesteld. Daarbij is het positieve advies over functiedifferentiatie en bijbehorende beloning van belang. Dit vraagt om waakzaamheid ten aanzien van verdere nivellering van de profielen van predikant en predikant-pastor, en waar mogelijk om het onderscheid tussen deze profielen juist nader te verhelderen en te versterken.

Daarnaast wordt een tweede invalshoek nadrukkelijk betrokken, namelijk die van de opleidingen. In het eerste kwartaal van 2026 zal met hen – naast de gesprekken over het convenant – nog eenmaal zorgvuldig worden gekeken naar de formuleringen van de profielen en naar de benodigde aansluiting op de curricula. Zo wordt beoogd dat profiel, opleiding en praktijk in samenhang blijven functioneren.

3. Hulpmiddel

De ontwikkeling van het hulpmiddel verloopt volgens planning en bevindt zich momenteel in de pilotfase. In zes gemeenten en kerkelijke werkplekken wordt een inmiddels gebruiksvriendelijkere versie getest. Enkele betrokkenen zijn daarbij toegerust om als consultant te functioneren in dit proces.

Er is goed en regelmatig overleg met de bijzondere commissie van het rapport over hun betrokkenheid, zowel bij het testen in de gemeenten als bij de centrale evaluatieve bijeenkomsten in Utrecht. Het streven is om in de synode van april 2026 een voorlopige eindrapportage te kunnen presenteren. De term ‘voorlopig’ is hier bewust gekozen, omdat de inbedding van het hulpmiddel en de bijbehorende werkprocessen op onderdelen meer tijd kan vragen, mede op basis van de uitkomsten van de pilots en de evaluatie daarvan. Nadere toelichting en verantwoording zullen in april 2026 worden gegeven.

4. Eerste groep pastores

Inmiddels is in kaart gebracht welke groep kerkelijk werkers logischerwijs als eerste in aanmerking komt voor toelating tot het ambt van predikant-pastor. In overleg tussen de projectleiding en vertegenwoordigers van het moderamen, het College voor de Geschiktheid, het College voor de Ambtstoelating en Commissie Singuliere Gaven is vastgesteld dat het hier gaat om kerkelijk werkers en pioniers die reeds langs kerkelijke weg bevoegd zijn het Woord te bedienen (preekconsent) én die voor hun huidige werksituatie van het breed moderamen van een classis de zogenoemde predikantsbevoegdheden (Ord. 3-12-14) hebben ontvangen.

Na inventarisatie blijkt dat deze groep landelijk uit circa 95 personen bestaat. Het voornemen is om deze groep begin 2026 te benaderen voor een gesprek met vertegenwoordigers van de genoemde colleges. Daarbij is het doel om de benodigde gesprekken in 2026 en 2027 ‘pro forma’ te doorlopen, zodat een opeenhoping van aanvragen direct na 1 juli 2027 wordt voorkomen. Op

deze wijze kan tevens de mogelijkheid ontstaan dat deze groep als geheel per 1 juli 2027 wordt toegelaten tot het ambt van predikant-pastor.

De betrokken personen zullen in het eerste kwartaal van 2026 per brief worden geïnformeerd en uitgenodigd om zich te melden indien zij van deze regeling gebruik willen maken.

5. Singuliere gaven

In het genoemde overleg tussen moderamen en colleges is tevens besproken hoe om te gaan met kerkelijk werkers die zich in 2026 nog melden met het verzoek om via de weg van singuliere gaven tot het ambt van predikant te worden toegelaten. In principe zullen zij worden verwezen naar de hierboven beschreven regeling.

Zoals bij de aanvaarding van *Ruimte voor Woord en Geest* is besloten, zal na de invoering van de nieuwe regelingen de Commissie Singuliere Gaven worden opgeheven. Aanvragen die thans bij Singuliere Gaven binnenkomen, zullen dan in beginsel behandeld worden via het bureau Kwaliteit & Toelating, binnen de regelingen voor Erkenning van Eerder Verworven Competenties (EVC).

Uiteindelijk zal er echter altijd een mogelijkheid blijven bestaan dat de commissie die de EVC's van een persoon beoordeelt, iemand alsnog voordraagt bij het moderamen om op grond van singuliere gaven te worden toegelaten tot het ambt van predikant of predikant-pastor. Daarmee blijft ruimte bestaan voor het onderkennen van bijzondere roeping en gaven, ook binnen een zorgvuldig ingericht en transparant stelsel.